

можливість задовольнити свої порушені в результаті експлуатації морського судна майнові інтереси.

Література

1. Господарське право: Підручник/ за редакцією О. П. Подцерковного. — Х.: Одісей, 2011. — 640 с.
2. Римское частное право: Учебник / Под ред. проф. И. Б. Новицкого и проф. И. С. Перетерского, — М.: Юрист, 1994. — 544 с.
3. (Юридический справочник по торговому мореплаванию / Под ред. А. С. Кокина. — М.: Спарк, 2002. — 480 с.
4. Сидоренко А. В., Шалаева И. А. Документальне оформлення морських подій з українськими суднами.— Одеса: ЛАТСТАР, 1999. — 168 с.
5. Горчаков С. «Морское требование» — ключ к аресту судна // Судоходство. — 2003. — № 5-6. — С. 56-57.
6. Федчук В. Д. Средства предварительной правовой защиты имущественных интересов морских кредиторов в праве Англии // Автореф. дис. канд. юрид. наук. — М., 1990. — 18 с.
7. Богданов В. Проблема ареста судов в законодательстве Украины // Судоходство. — 1997. — № 12. — С. 54-56.
8. Брильов О. А. Арешт суден по забезпеченню морських вимог за законодавством України. — Миколаїв: Атол, 2002. — 242 с.
9. Гонгало Б. М. Учение об обеспечении обязательств. — М.: «Статут», 2002. — 222 с.

Сіюшов Д. Ю.,

*студент 5 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ПРИЧАЛІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОСТІ

13 червня 2013 року набрав чинності Закон України (далі — ЗУ) «Про морські порти України». Відповідно до ч. 2 ст. 23 цього Закону причали можуть бути об'єктами оренди на строк до 49 років.

Згідно ст. 794 Цивільного кодексу України право користування нерухомим майном, яке виникає на підставі договору найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), укладеного на строк не менше як три роки, підлягає державній реєстрації відповідно до закону.

Ч. 2 ст. 4 ЗУ «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» встановлює, що речові права на нерухоме майно, серед яких, зокрема, право користування (найму, орен-

ди) будівлею або іншими капітальними спорудами, їх окремими частинами, є похідними і реєструються після державної реєстрації права власності на таке майно.

На сьогодні більшість існуючих в морських портах причалів були збудовані ще до набуття незалежності Україною. До набрання чинності ЗУ «Про морські порти України» питання щодо права власності на такі причали майже не виникало, адже причали в більшості своїй функціонували в складі єдиних майнових комплексів підприємств. Ті ж з них, що не увійшли до складу єдиних майнових комплексів підприємств, на виконання вимог Закону України «Про оренду державної та комунальної власності» не підлягали передачі в оренду, а користування ними здійснювалось лише на підставі договорів сервітуту чи надання послуг певного виду, тому питання щодо реєстрації права користування щодо причалів не поставало.

В даній публікації поставлено за мету встановити чи є причал нерухомістю та чи підлягають речові права на нього реєстрації.

В більшості нормативно-правових актів України термін «причал» визначається через термін гідротехнічну споруду або споруду. Так, в ЗУ «Про морські порти України» причал визначено як гідротехнічна споруда, яка має швартовні та відбійні пристрої і призначена для стоянки та обслуговування суден, обслуговування пасажирів, у тому числі для їх посадки на судна і висадки з суден, проведення вантажно-розвантажувальних робіт.

В цьому ж Законі в ст. 1 зазначено, що гідротехнічні споруди морських портів — це інженерно-технічні споруди (в т. ч. причали), розташовані в межах території та акваторії морського порту і призначені для забезпечення безпеки мореплавства, маневрування та стоянки суден.

Варто зауважити, що в законодавстві не міститься єдиного визначення терміну «споруда»,. Так, відповідно до Державного класифікатора будівель і споруд ДК 018-2000, затвердженого Наказом Держстандарту України № 507 від 17.08.2000 р. «споруди» — будівельні системи, пов'язані з землею, які створені з будівельних матеріалів, напівфабрикатів, устаткування та обладнання в результаті виконання різних будівельно-монтажних робіт [1]. В свою чергу в Постанові Кабінету міністрів України № 1442 від 28.10.2004 р. «Про затвердження Національного стандарту N 2 «Оцінка нерухомого майна» в п. 2 споруди визначено як земельні поліпшення, що

не належать до будівель і призначені для виконання спеціальних технічних функцій [2].

Таким чином в законодавстві «споруда» визначається або як земельне поліпшення, або як будівельна система, в т.ч. пов'язана з землею.

Отже, на основі вищенаведеного, можна дійти до висновку, що споруди можуть бути як такі, що пов'язані з землею і створені з будівельних матеріалів в результаті виконання будівельно-монтажних робіт, так і такі, що не пов'язані з землею і можуть бути легко розібрані та переміщені без зміни цільового призначення та властивостей таких споруд.

В п. 2.7 Методичних рекомендацій стосовно об'єктів нерухомого майна, права на які підлягають державній реєстрації, схвалених колегією Державної реєстраційної служби України від 11.12.2012 р. зазначено, що законодавство не містить єдиного поняття «споруда», також чітко не встановлює її правовий статус. Вказане зумовлює віднесення до споруд поряд з нерухомими також рухомі речі [3]. А тому, при визначенні споруд, права на які підлягають державній реєстрації, слід враховувати, що для таких споруд повинні бути притаманні ознаки нерухомого майна, визначені статтею 181 Цивільного Кодексу, а саме, розташування на земельній ділянці, переміщення споруди неможливе без її знецінення та зміни її призначення.

У п. 2.8 Методичних рекомендацій стосовно визначення нерухомого майна, що знаходиться на земельних ділянках, право власності на які підлягає державній реєстрації, затверджених Наказом Міністерства юстиції України від 14.04.2009 р. № 660/5 зазначається, що при віднесенні пірсу до нерухомих об'єктів слід виходити з його технічних характеристик, призначення та функціонального значення, а також проаналізувати чи підпадають його характеристики до ознак нерухомої речі [4]. Тобто, якщо характеристики пірсу підпадають під ознаки нерухомої речі і він є самостійним за функціональним призначенням об'єктом, то право власності на нього підлягає державній реєстрації.

В ГОСТі 19185-73 пірс визначається як конструктивне об'єднання причалів, виступаючих в акваторію порту, для швартування суден не менше ніж з двох сторін [5].

Згідно п. 1.4.2 ДБН В.2.4-3:2010 гідротехнічні споруди поділяють на постійні та тимчасові [6]. Відповідно до п. 2.1 РД 31.31.27-

81 «Руководство по проектированию морских причальных сооружений» постійні споруди призначені для тривалої експлуатації [7].

П. 2.2 РД 31.31.27-81 [7] встановлює класифікацію причальних споруд залежно, зокрема, від можливості переміщення — на стаціонарні та пересувні, а від застосовуваних будівельних матеріалів — на бетонні, залізобетонні, металеві, дерев'яні та змішані.

Отже, можна дійти до висновку, що причали можуть бути як стаціонарні, що збудовані з використанням бетону, залізобетону та металу, та пересувні, що збудовані з використанням металу та дерева.

Враховуючи той факт, що причали морських портів зазвичай є масивними непересувними спорудами, які витримуються багатотонні навантаження, такі причали є спорудами стаціонарними, що конструктивно пов'язані з землею, а відтак права на них підлягають державній реєстрації.

Література

1. ДК 018-2000: Наказ Держстандарту України № 507 від 17.08.2000 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=va507565-00>;
2. Про затвердження Національного стандарту N 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету міністрів України № 1442 від 28.10.2004 р. // Урядовий кур'єр. — 2004. — № 214
3. Методичні рекомендації стосовно об'єктів нерухомого майна, права на які підлягають державній реєстрації // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.informjust.ua/files/r24_mr_5.pdf;
4. Методичні рекомендації стосовно визначення нерухомого майна, що знаходиться на земельних ділянках, право власності на які підлягає державній реєстрації // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v660_323-09;
5. ГОСТ 19185-73. Гидротехника. Основные понятия. Термины и определения // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v660_323-09](http://www.complexdoc.ru/pdf/%D0 %93 %D0 %9E%D0 %A1 %D0 %A2 %2019185-73/gost_19185-73.pdf);
6. Про затвердження ДБН В.2.4-3-2010 «Гідротехнічні споруди. Основні положення»: Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України № 1від 11.01.2010 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v660_323-09](http://minregion.gov.ua/attachments/files/bydivnitstvo/tehnichne-regulyuvannya/normuvannya/24_3_2010.pdf);
7. РД 31.31.27-81 Руководство по проектированию морских причальных сооружений: Распоряжение Главного инженера Союзморниипроекта № 59 от 22 января 1981 г. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v660_323-09](http://www.znaytovar.ru/gost/2/RD_31312781_Rukovodstvo_po_pro.html);